

УДК 338.431.8:658.16

## АГРОКОНСАЛТИНГОВИЙ ЦЕНТР В РОЗРІЗІ ЕКОНОМІЧНОГО ОЗДОРОВЛЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Ткаченко О.С.

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

У статті досліджені етапи становлення сільськогосподарських консультаційних служб в Україні та за кордоном. Проаналізовано стан інформаційно-консультаційної діяльності в сільському господарстві Дніпропетровської області. Визначено, що однією з необхідних умов економічного оздоровлення сільськогосподарських підприємств, є своєчасне виявлення проблемних аспектів діяльності, ще на етапі виникнення кризової ситуації. Запропоновано створення на базі Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету агроконсалтингового центру з питань економічного оздоровлення сільськогосподарських підприємств. Обґрунтована необхідність функціонування агроконсалтингового центру з питань економічного оздоровлення сільськогосподарських підприємств.

**Ключові слова:** консультування, сільськогосподарські підприємства, економічне оздоровлення, ефективність, агроконсалтинговий центр.

**Постановка проблеми.** Сільськогосподарські підприємства, які опинилися на межі банкрутства потребують розробки відповідного механізму поширення знань, достовірної інформації та досвіду. Даний механізм є складовою економічного оздоровлення сільськогосподарських підприємств.

В сучасних умовах господарювання достовірною інформацією для сільськогосподарських підприємств, так як земля, праця і капітал, є важливою умовою їх діяльності.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Інформаційно-консультаційні послуги в сільському господарстві на різних етапах у своїх наукових працях досліджували такі вчені, Н.В. Бондарчук, О.В. Кустовська, В.В. Клочан, І.В. Коваль, К.А. Антошин, Л.М. Серета, Ю.В. Довгань, Т.П. Кальна-Дубінюк, І.П. Кудінова, Л.Х. Рибак, Р.Я. Корінець. Сутність економічного оздоровлення сільськогосподарських підприємств в наукових працях досліджували Д.В. Палій, А.М. Бричко, О.М. Лизунова, Н.Н. Жиліна.

**Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми.** Питанням агроконсалтингу присвячено багато наукових праць, але потребує подальшого вивчення проблема функціонування агроконсалтингового центру з питань економічного оздоровлення сільськогосподарських підприємств на базі вищого навчального закладу. Потреба в подальших наукових дослідженнях особливостей діяльності та взаємодії агроконсалтингового центру з питань економічного оздоровлення сільськогосподарських підприємств з виробничими та науковими зв'язками вищого навчального закладу зумовлює вибір теми наукового дослідження та підтверджує його актуальність.

**Мета статті.** Головною метою цієї роботи є визначення сутності поняття економічного оздоровлення сільськогосподарських підприємств, аналіз науково-методичних тверджень та розробка пропозицій, щодо створення агроконсалтингового центру з питань економічного оздоровлення сільськогосподарських підприємств в структурі вищого навчального закладу.

**Виклад основного матеріалу.** В кризових умовах господарювання актуальною для вітчизняних сільськогосподарських підприємств, які опиняються на межі банкрутства є необхідність розробки дієвого механізму поширення знань, досвіду та достовірної інформації, який сприятиме успішному проведенню заходів для їх економічного оздоровлення.

Розглядаючи сутність поняття економічного оздоровлення сільськогосподарських підприємств Д.В. Палій зазначає, що економічне оздоровлення

сільськогосподарських підприємств – це процес, який порівно виконується державою і внутрішнім менеджментом сільськогосподарського підприємства з метою подолання кризи платоспроможності та підвищення потенціалу ефективного розвитку виробничо-господарського потенціалу підприємства [5, с. 20].

А.М. Бричко розглядає економічне оздоровлення сільськогосподарських підприємств як комплекс заходів, що спрямовані на виведення підприємства з кризового стану, відновлення стабільності в його роботі, потенційне розширення виробництва, загальне підвищення ефективності фінансового менеджменту та маркетингу [2].

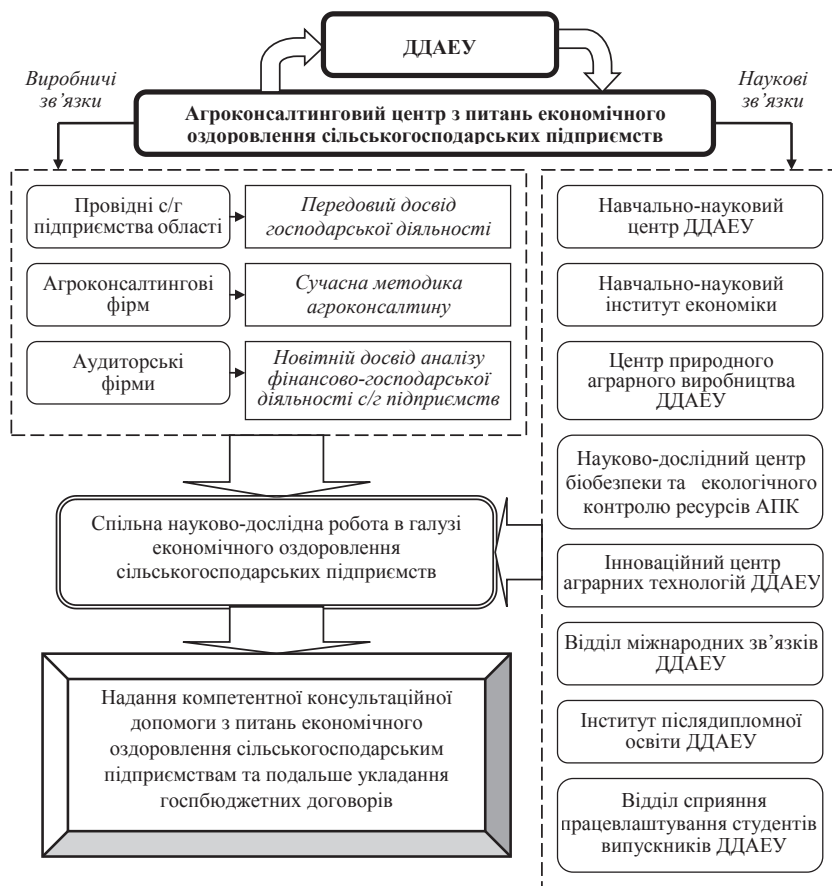
На нашу думку економічне оздоровлення сільськогосподарських підприємств – це процес запровадження системи заходів по зниженню витрат і ризиків спрямованих на усунення неплатоспроможності, відновлення фінансової стійкості та забезпечення економічної рівноваги на тривалій період.

В сучасних умовах господарювання достовірною інформація для сільськогосподарських підприємств, так як земля, праця і капітал, є важливою умовою їх діяльності.

Багаторічний світовий досвід показує, що значна кількість суб'єктів сільськогосподарської підприємницької діяльності банкрутує через недостатню інформації і знань. Тому цілком закономерно є увага, яку розвинені країни завжди приділяли пошуку ефективних форм поширення інформації серед користувачів. Поступово прийшло усвідомлення, що вирішення проблеми можливе лише

шляхом створення цілісної системи інформаційно-консультаційного забезпечення аграрної сфери, що набула поширення як інформаційне обслуговування мережі спеціалізованих консультаційних та інжинірингових служб [3, с. 25].

У сільському господарстві багатьох країн світу функціонує система аграрного консалтингу, основні принципи і методи якої збігаються з консультуванням, хоча основну увагу приділено розповсюдженню знань. Служба аграрного консалтингу може досягти змін у напрямі, який вона вважає бажаним для фермерів, наприклад, покращення контролю за хворобам рослин. Вона може сприяти допомозі фермерам у виборі ефективнішої технології з метою підвищення рентабельності або навчити фермерів так вирощувати бажані сільськогосподарські культури чи розводити тварин, щоб одержати максимальний прибуток. Консультування є ефективним інструментом тільки у разі комбінування його з іншими інструментами, такими як маркетингові дослідження, забезпечення ресурсами та кредитами. Ефективність інвестицій в аграрному консалтингу зазвичай висока



**Рис. 1. Взаємодія елементів структури Агроконсалтингового центру з питань економічного оздоровлення**

Джерело: розроблено автором

за умови, що консультування та дослідження добре організовані та координовані. Основною метою діяльності служб аграрного консалтингу є поширення та впровадження у виробничих сучасних досягнень науки, техніки і технологій, а також надання сільськогосподарським товаровиробникам і сільському населенню консультаційних послуг з питань менеджменту, маркетингу, застосування сучасних технологій та розвитку соціальної сфери села, підвищення рівня знань і вдосконалення практичних навичок прибуткового господарювання сільськогосподарських товаровиробників та сільського населення. Найважливіша функція агроконсалтингових формувань полягає в тому, щоб навчити сільгоспвиробників самостійно приймати рішення за ринкових умов [4, с. 165].

В розвинених країнах світу протягом багатьох десятиліть функціонують сільськогосподарські консультаційні служби, як засіб розповсюдження знань серед сільськогосподарських товаровиробників. Створення цих служб викликано необхідністю допомогти фермерам, які не мають належної освіти і досвіду роботи ефективно господарювати, та використовувати досягнення науковців при роботі своїх підприємств.

Ми погоджуємося із твердженням Н.В. Бондарчук, яка наголошує на доцільності організації інформаційно-консультаційної служби на базі науково-дослідних і освітніх установ [1].

В Дніпропетровській області прикладом сільськогосподарських інформаційно-консультаційних служб є створене 22 вересня 2005 року ТОВ «Дніпропетровська сільськогосподарська дорадча служба». Згідно зі статутом ТОВ «Дніпропетровська сільськогосподарська дорадча служба» метою діяльності ТОВ є:

- сприяння прибутковій діяльності сільськогосподарських підприємств та підвищення рівня життя сільського населення через активне навчання, запровадження сучасних досягнень науки, техніки і технологій, інформаційне забезпечення;

- провадження освітньої діяльності для сільського населення сільськогосподарських товаровиробників із питань менеджменту, маркетингу, права, рослинництва, тваринництва, застосування сучасних технологій та з інших питань, що пов'язані з сільськогосподарською дорадчою діяльністю.

- ТОВ здійснює свою статутну діяльність на засадах підприємництва з метою отримання прибутку.

При організації агроконсалтингової діяльності в сільському господарстві важливо сформувавши кадровий потенціал, як з фахівців універсалів, так і з вузькопрофільних фахівців з конкретних питань інноваційного розвитку. Такий підхід дозволить максимально використовувати робочий час фахівців, адже питання, з якими приходять клієнти, можуть відноситись до різних галузей знань, і вимагають різного ступеня опрацювання. В умовах кризи, попит на консультаційні послуги не значний, а економічний стан більшості сільськогосподарських підприємств не є задовільним, отже утримувати великий штат високооплачуваних фахівців консультаційним службам не доцільно. В зв'язку з цим надання консультаційних

послуг працівниками галузевих вищих навчальних закладів та навчально-наукових інститутів, є досить перспективним напрямком.

Кризовий стан економіки України, має негативні тенденції, тренди і прогнози для вітчизняних сільськогосподарських підприємств, все частіше виникає необхідність в проведенні економічного оздоровлення сільськогосподарських підприємств, тому потреба в консультаційних послугах вузькопрофільних фахівців в умовах сьогодення набуває все більшої актуальності.

Важливо відзначити достатній потенціал для ефективного розвитку інформаційно-консультаційної діяльності в сільському господарстві Дніпропетровської області, що насамперед пов'язано з функціонуванням в обласному центрі Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету, який є важливою ланкою в забезпеченні висококваліфікованими консультантами, а саме науково-педагогічними працівниками.

Структура університету багатогранна, в контексті консультування це дозволить максимально охопити всі ланки господарської діяльності сільськогосподарського підприємства, яке потребуватиме проведення економічного оздоровлення. До структури університету входять: Навчально-науковий інститут економіки, факультет обліку і фінансів, факультет менеджменту і маркетингу, Інститут біотехнології та здоров'я тварин, факультет ветеринарної медицини та Біотехнологічний факультет, Агрономічний факультет, Інженерно-технологічний факультет, факультет водогосподарської інженерії та екології, Інститут післядипломної освіти, Наукова бібліотека ДДАЕУ, Інститут довузівської підготовки, Інформаційно-комп'ютерний центр. Також важливою складовою структури університету є 6 профільних коледжів а саме: Верхньодніпровський, Новомосковський, Нікопольський, технологічний, коледж електрифікації, Єрастівський коледж ім. Е.К. Бродського.

Для ефективного надання консультаційних послуг з питань економічного оздоровлення сільськогосподарських підприємств, на наш погляд, необхідно залучити також інші структурні наукові підрозділи, що функціонують на базі університету, а саме:

- Інноваційний центр аграрних технологій ДДАЕУ;

- Науково-дослідний центр біобезпеки та екологічного контролю ресурсів АПК;

- Центр природного агропромисництва ДДАЕУ;

- Навчально-науковий центр ДДАЕУ;

- Навчально-науковий інститут економіки.

Виходячи з вищевказаного вважаємо за доцільне запропонувати створення в структурі Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету агроконсалтингового центру з питань економічного оздоровлення сільськогосподарських підприємств, його взаємодія з іншими структурними підрозділами та підприємствами наведена на рисунку 1.

Аналіз рисунку 1 свідчить про те, що запропонований агроконсалтинговий центр з питань економічного оздоровлення сільськогосподарських підприємств взаємодіє з науковими та виробничими зв'язками Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету.

Наукові зв'язки представлені: навчально-науковим центром ДДАЕУ, навчально-науковим інститутом економіки, центром природного аграрного виробництва, науково-дослідним центром біобезпеки та екологічного контролю ДДАЕУ, інноваційним центром аграрних технологій, а також відділом міжнародних зв'язків ДДАЕУ, інститутом післядипломної освіти та відділом сприяння працевлаштування студентів і випускників ДДАЕУ. Ця взаємодія забезпечить агроконсалтинговий центр теоретичними знаннями у галузі економічного оздоровлення, адже враховується вся теоретична система ведення сільськогосподарського підприємництва.

**Висновки і пропозиції.** Отже, значна кількість сільськогосподарських підприємств знаходяться в кризовому стані через недостачу інформації і знань.

Економічне оздоровлення сільськогосподарських підприємств передбачає виявлення проблемних аспектів діяльності на етапі виникнення кризової ситуації.

Для виведення (запобігання) із кризового стану сільськогосподарських підприємств ми пропонуємо створення агроконсалтингового центру з питань економічного оздоровлення сільськогосподарських підприємств на базі ДДАЕУ.

## Список літератури:

1. Бондарчук Н.В. Інформаційно-консультаційні послуги в сільському господарстві: досвід країн з розвинутою економікою [Електронний ресурс] / Н.В. Бондарчук // Ефективна економіка. – 2010. – № 1. – Режим доступу до журналу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=107>
2. Бричко А.М. Економічне оздоровлення сільськогосподарських підприємств [Електронний ресурс] / А.М. Бричко // Глобальні та національні проблеми економіки – 2016. – № 13. – Режим доступу до журналу: <http://global-national.in.ua/archive/13-2016/45.pdf>
3. Клочан В.В. Світовий досвід формування інформаційно-консультаційного забезпечення аграрної сфери / В.В. Клочан // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки: Випуск 29. – 2011. – Частина II. – С. 25-29.
4. Кустовська О.В. Важливість консалтингової діяльності з питань землеустрою в аграрному секторі економіки України / О.В. Кустовська, О.В. Заросінська // Сталій розвиток економіки. – № 6. – 2012. – С. 165-168.
5. Палий Д.В. Оценка эффективности применения мер экономического оздоровления сельскохозяйственных предприятий и организаций в Курганской области / Д.В. Палий // Аграрный вестник Урала. – Выпуск № 7. – Том 73. – 2010. – С. 20-22.

**Ткаченко А.С.**

Днепропетровский государственный аграрно-экономический университет

## АГРОКОНСАЛТИНГОВЫЙ ЦЕНТР В РАЗРЕЗЕ ЭКОНОМИЧЕСКОГО ОЗДОРОВЛЕНИЯ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

### Аннотация

В статье исследованы этапы становления сельскохозяйственных консультационных служб в Украине и за рубежом. Проанализировано состояние информационно-консультационной деятельности в сельском хозяйстве Днепропетровской области. Определено, что одним из необходимых условий экономического оздоровления сельскохозяйственных предприятий, является своевременное выявление проблемных аспектов деятельности, еще на этапе возникновения кризисной ситуации. Предложено создание на базе Днепропетровского государственного аграрно-экономического университета агроконсалтингового центра по вопросам экономического оздоровления сельскохозяйственных предприятий. Обоснована необходимость функционирования агроконсалтингового центра по вопросам экономического оздоровления сельскохозяйственных предприятий.

**Ключевые слова:** консультирование, сельскохозяйственные предприятия, экономическое оздоровление, эффективность, агроконсалтинговый центр.

**Tkachenko A.S.**

Dnepropetrovsk State Agrarian Economics University

## AGRICULTURAL ADVISORY CENTRE IN THE CONTEXT OF ECONOMIC RECOVERY OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

### Summary

In the article, the stages of agricultural advisory services in Ukraine and abroad are considered. The state of information and advisory activities in agriculture of Dnipropetrovsk region are analysed. It is determined that one of the necessary conditions for economic recovery of the agricultural enterprises is the timely identification of problematic aspects of the work, even at the stage of a crisis. Proposed a creation on the basis of the Dnipropetrovsk State Agrarian and Economic University of agricultural advisory centre for economic recovery of the agricultural enterprises. The necessity of functioning of agricultural advisory centre for economic recovery of the agricultural enterprises is grounded.

**Keywords:** consulting, agricultural enterprises, economic recovery, efficiency, agricultural advisory centre.